

Talousarvio 2020 ja taloussuunnitelma 2020–2023

VD/8348/02.01.00.03/2019

RV/MR/TO/HY-L, LL

Talouden muutaman vuoden jatkunut nopeamman kasvun vaihe on taittumassa. Valtiovarainministeriön ja tutkimuslaitosten ennusteiden mukaan talouskasvu olisi lähivuosina suhteellisen vaatimatonta. Kansainvälisten suhdanteiden ja kauppasodan uhan ohella kotimaiset tekijät hidastavat talouskasvua. Näistä tekijöistä keskeisimpiä ovat työikäisen väestön supistuminen ja rakenteellisen työttömyyden korkea taso. Valtiovarainministeriön syksyn ennusteen mukaan vuoden 2019 talouskasvu asettuu 1,5 prosentin tasoon. Vuosina 2020 ja 2021 talouskasvun oletetaan hidastuvan prosentin tasolle.

Työllisyysaste on viime vuosina noussut nopeasti ja on korkeammalla kuin kertaakaan sitten 1990-luvun laman. Työllisyysasteen ennakoidaan saavuttavan 72,6 prosentin tason vuonna 2020. Se on kuitenkin edelleen pohjoismaisittain verrattain alhainen eikä se nykytasollaan ole riittävä julkistalouden pitkäaikavälin tasapainon turvaamiseksi. Työ- ja elinkeinoministeriön työnvälitystilaston perusteella tarkasteltuna työttömyysaste on laskenut huomattavasti vuosien 2015–2016 tasolta, mutta on edelleen korkeammalla tasolla kuin se oli ennen talouden taantumaa vuonna 2008. Työllisten määrä ei myöskään ole juuri kasvanut vuoden 2019 aikana.

Kuntatalous heikkeni vuonna 2018 varsin selvästi edellisvuoteen verrattuna. Kuntatalouden vuosikate ei riittänyt täysin kattamaan tuloksen näkökulmasta poistoja ja arvonalentumisia eikä rahoituksen näkökulmasta nettoinvestointeja. Koko kuntatalouden tilikauden tulos oli tilinpäätöstietojen perusteella vain noin 7,5 milj. euroa positiivinen, kun vuonna 2017 vastaava luku oli noin 1,3 mrd. euroa. Kuntien lainakanta kasvoi noin 600 milj. euroa yhteensä 16,7 mrd. euroon. Vuonna 2019 kuntien menoja kasvattavat sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarpeen kasvun lisäksi mm. kunta-alan palkankorotukset ja kilpailukyky sopimuksen lomarahaleikkauksen päättymisen. Lomarahojen palautumisen kuntatalousvaikutus näkyy suurimmaksi osaksi jo vuonna 2019. Myös investointimenot jatkavat kasvuaan. Verojärjestelmä uudistusten vaikutuksesta kuntien taloustilanne kokonaisuutena uhkaa muodostua vuonna 2019 ennätyksellisen heikoksi. Kuntien toiminnan ja investointien rahavirta heikkenee huomattavasti verrattuna edellisvuoteen ja kuntien lainakanta kasvaa.

Kuntatalouden rahoitusasema kohenee vuonna 2020 vuoteen 2019 verrattuna vuosittaisten verotulokertymien palautuessa normaalimmalle tasolle. Lisäksi valtionavut kasvavat tuntuvasti kilpailukyky sopimuksen väliaikaisten leikkausten poistuessa ja valtionosuuksien indeksikorotuksen takia. Kuntatalous pysyy kuitenkin edelleen selvästi alijäämäisenä. Kuntatalouden nettoinvestoinnit ovat historialliseen kehitykseensä nähden korkealla tasolla. Nykyisen rakennuskannan kunnossapito edellyttää edelleen mittavia korjausinvestointeja ja lisäksi sairaaloiden ja koulujen rakentaminen sekä infrainvestoinnit jatkuvat vilkkaana. Kuntien lainakannan arvioidaan jatkavan kasvuaan. Ilman rakenteellisia uudistuksia ja menopaineita hillitseviä toimia kunnallisveroprosentteihin kohdistuu jo lähivuosina huomattava korotuspaine.

Vantaan vuoden 2020 talousarvion valmistelu

Taloussuunnitelman 2020–2023 keskeisenä lähtökohtana on Vantaan kaupungin valtuustokauden strategia 2018–2021. Vantaan talouden tasapainottamista tukevat valtuuston asettamat tavoitteet käyttötalouden menokehitykselle ja investointitasolle. Kaupungin kasvusta johtuva lisääntyvä tarve palvelujen tuottamiselle sekä uusien päiväkotien, koulujen ja liikuntamahdollisuuksien lisäämiselle

asettaa haasteita talouden tasapainon tavoitteluun ja vaatii pitkäjänteistä yhteistyötä kaupungin sisällä eri toimijoiden kesken. Vantaan taloussuunnitelmaesitys 2020–2023 perustuu vuonna 2019 voimassa oleviin tulovero- ja kiinteistöveroprosentteihin sekä Vantaan väestöennusteen mukaiseen palvelutarpeen kasvuun. Vuosi 2020 näyttää sekä Vantaan että koko kuntatalouden osalta edellistä vuotta paremmalta verotulojen ja valtionosuuksien palatessa normaalimmalle tasolle. Taloussuunnitelma tähtää vuosittain vahvistuvaan vuosikatteeseen, jolla pystytään parantamaan investointien tulorahoituskykyä.

Kaupungin, liikelaitosten ja rahastojen yhteenlasketut toimintatulot talousarviossa 2020 ovat 448 milj. euroa ja toimintamenot 1 670 milj. euroa. Vuoden 2019 talousarvioon nähden toimintatulot kasvavat 0,8 prosenttia ja toimintamenot 4,1 prosenttia. Vuoden 2019 toisen osavuositarkastuksen vuosiennusteeseen nähden tulot kasvavat 2,3 prosenttia ja menot 4,7 prosenttia. Toimintamenoja nostavat mm. sosiaali- ja terveydenhuollon oman toiminnan vuoden 2019 ylitys, ennusteen mukaan 11,6 milj. euroa, HUS:n kuntaosuuden nousu 12,6 milj. euroa, tietohallinnon ja Apotin kustannusten nousu 6,2 milj. euroa, ulkoisten vuokrien nousu 1,1 milj. euroa sekä nykyinen palkkaratkaisu ja kilpailukyky sopimuksen mukaisen lomarahaleikkauksen päättymisen, joiden kustannusvaikutus vuodesta 2019 vuoteen 2020 on noin 3,0 milj. euroa.

Kaupungin arvioidaan saavan kunnallisveroja 914 milj. euroa vuonna 2020, mikä tarkoittaa 7,2 prosentin kasvua vuoden 2019 tilinpäätösennusteeseen nähden. Verotuoton suurehkoa kasvua selittää vuoden 2019 verokertymää alentavien verotilitysongelmien poistuminen. Taloussuunnitelmavuosille arvioidaan valtakunnallisiin arvioihin perustuen keskimäärin noin neljän prosentin kunnallisveron kasvua, ja yhden kunnallisveroprosenttiyksikön tuotoksi vuonna 2020 arvioidaan noin 48,1 milj. euroa. Koko maan kuntien yhteisöveroarvion pohjalta kaupungin arvioidaan saavan yhteisöveroja 76 milj. euroa vuonna 2020, mikä tarkoittaisi 0,6 prosentin nousua vuoden 2019 ennusteeseen nähden. Vantaan vuoden 2020 kiinteistöverotuloarvio on 84 milj. euroa.

Kaupungin arvioidaan saavan valtionosuuksia yhteensä 216 milj. euroa vuonna 2020, mikä on 18,8 prosenttia vuotta 2019 enemmän. Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus on Vantaalle ennakkolaskelman mukaan -38,5 milj. euroa vuonna 2020.

Vuosikate on vuoden 2020 talousarviossa 92,6 milj. euroa (TA 2019: 86,8 milj. euroa) ja poistot vuonna 2020 114,7 milj. euroa. Vuoden 2020 talousarvion tilikauden tulos on -22,1 milj. euroa.

Taloussuunnitelman 2020–2023 investoinnit

Talousarvion investointiohjelmassa kaupungin vuoden 2020 investointimenot ovat 141,9 milj. euroa ja investointiosan netto 136,9 milj. euroa. Tämän lisäksi talousarvion vuoden 2020 investointiohjelma sisältää rahastojen 4,8 milj. euron investoinnit sekä liikelaitosten 2,3 milj. euron investoinnit. Investointiohjelma päivitetään vuosittain osana talousarvion valmistelua. Valtuustokaudelle 2018–2021 kaupungin investointien omarahoitusosuuden enimmäismäärätavoitteeksi on asetettu 500 milj. euroa. Talousarvion mukaisesti vuoden 2020 kokonaisinvestoinneista pystytään rahoittamaan tulorahoituksella 63 prosenttia. Vuonna 2020 kaupungin lainakantaa varaudutaan nostamaan investointien rahoittamiseksi enintään 52 milj. eurolla, jolloin pitkäaikainen lainakanta olisi noin 950 milj. euroa vuoden 2020 lopussa.

Tilakeskus on valmistellut yhdessä toimialojen ja taloussuunnittelun kanssa Vantaan kaupungin uudisrakentamista koskevan rakennusinvestointiohjelman seuraavalle 10-vuotiskaudelle. Uudisrakentamiseen on vuodelle 2020 budjetoitu yhteensä 32,0 milj. euroa. Vuodenvaihteessa rakenteilla olevia ja 2020 valmistuvia hankkeita ovat Kaivoksen II ja Veturin päiväkodit ja Myyrmäen urheilupuiston huoltorakennus. Kokonaan 2020 rakennettavia hankkeita (vuokra) ovat Hevoshaan

urheiluhallitilan ja Vapaalan päiväkodin paviljonki, joiden osalta on budjetoitu liittymä-, piha- ja perustamiskustannuksia. Aloitettavia kohteita ovat Jokiniemen koulun laajennus lähiliikuntapaikkoineen, Leppäkorven koulun laajennus, Länsimäen päiväkotia ja Uomarinteen päiväkotia. Konserniyhtiöiden hankkeina vuoden 2020 aikana valmistuvat VTK:n hankkeena Hämeenkyllän koulu liikuntasaleineen sekä Leinelän asukastupa rahastohankkeena.

Määräraharahoitteisiin korjausrakennushankkeisiin on vuodelle 2020 budjetoitu yhteensä 40,6 milj. euroa. Vuodenvaihteessa 2019/2020 rakenteilla ovat Lasten ja nuorten kulttuurikeskus Orvokin peruskorjaus, Rajatorpan vanhan koulun perusparannus ja Västersundin koulun peruskorjaus. Näihin vuoden 2020 aikana valmistuviin hankkeisiin on budjetoitu yhteensä 8,8 milj. euroa. Suurempia 2020 kokonaan toteutettavia korjaushankkeita ovat Håkansbölen kartanon talousrakennusten korjaustyöt, Lehtikuusen koulun voimistelusalin peruskorjauksen loppuvaihe, Martinlaakson uimahallin julkisivujen korjaustyöt, Nikinmäen koulun tilamuutos- ja korjaustyöt, Kaunialan sairaalan V-osan katon korjaustyöt, Seutulän koulun muutos- ja korjaustyöt, joihin yhteensä on budjetoitu 5,6 milj. euroa.

Aloitettavia ja 2021 valmistuvia korjaushankkeita ovat Kilterin koulun muutos- ja korjaustyöt sekä Leppäkorven koulun muutostyöt, joihin yhteensä on budjetoitu 6,0 milj. euroa. Päiväkotien korjauksia tehdään hoitopaikkojen väistötilojen järjestyessä mm. seuraavissa päiväkodeissa: Louhelan päiväkotia, Pähkinäsärkijän päiväkotia, Ruokopillin päiväkotia, Urheilupuiston päiväkotia, Seljapolun päiväkotia sekä Pehtorin päiväkodin muutos koulutiloiksi. Näihin päiväkotien kohdennettuihin osittaisiin peruskorjauksiin ja päiväkotien pihakorjauksiin on budjetoitu noin 4,4 milj. euroa. Sisäilmakorjauksiin on budjetoitu 5,0 milj. euroa. Vuokra- ja osaketilojen korjaus- ja muutostöihin on budjetoitu yhteensä 2,07 milj. euroa.

Kunnallistekniikan investointeihin varataan talousarviossa 2020 yhteensä 40,5 milj. euroa. Valtio ja Helsingin seudun kunnat ovat neuvotelleet vuoden 2019 aikana maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimuksen (MAL) suurten infra-hankkeiden tukemiseksi ja asumisen edistämiseksi 2019–2023. Sopimus allekirjoitettaneen vuoden 2019 lopussa. Sopimuksen mukaan valtio tukee suuria infra-hankkeita ja kunnat sitoutuvat vauhdittamaan merkittävästi asuntoalueiden kaavoitusta. Sopimuksessa Vantaa on sitoutunut luomaan edellytykset yhteensä 2 640 uudelle asunnolle vuosittain, mikä välttämättä vaatii myös kunnallistekniikan investointeja.

Mikäli kaupunginvaltuusto päättää Vantaan ratikan jatkosuunnittelusta, merkitsee se taloussuunnittelukaudella varautumista Vantaan ratikan katu- ja toteutussuunnittelun menoihin yhteensä noin 19,5 milj. eurolla. Vastaavasti hankkeen tulojen arvioidaan olevan yhteensä 6,5 milj. euroa, joka koostuu mm. valtion MAL-sopimukseen perustuvasta osuudesta ja mahdollisesta EU:n CEF-rahoituksesta. Nettomenoksi jää siten 13 milj. euroa. Ratikkahanke pienentää vastaavasti muiden kunnallisteknisten töiden investointeja siten, että em. taso on 39 milj. euroa vuonna 2020.

Vuonna 2020 vanhojen asuinalueiden katujen perusparantamiseen ja liikenneturvallisuustoimenpiteisiin on varattu noin 6 milj. euroa. Perusparannuskohteita ovat mm. Kuusikkotie Tikkurilassa, Perhotie Nikinmäessä ja Tavitie Korsossa. Siltojen peruskorjauksia varten rakentamisohjelmassa on vuosittainen noin miljoonan euron varaus. Puistojen perusparantamiskohteiden valinnassa painotetaan erityisesti turvallisuutta. Vuosittain peruskorjataan noin miljoonalla eurolla 4–6 leikkialuetta, minkä lisäksi parannetaan koira-aitauksia ja valaistusta. Katujen sekä puistojen uudis- ja perusparannushankkeisiin sisältyy myös valaistuksen rakentaminen. Vanhan katuverkon ja puistoalueiden valaistuksen parantamiseen sekä huonokuntoisten lahopylväiden uusimiseen on varattu vuonna 2020 yhteensä noin 2 milj. euroa.

Tietojärjestelmäinvestointeihin on vuodelle 2020 varattu 7,7 milj. euron ja irtaimen omaisuuden investointeihin 6,7 milj. euron määräraha. Lisäksi talousarviossa on varattu maanhankintaan ja maa-alueiden kunnostamiseen 10 milj. euroa sekä osakkeiden ja osuuksien hankintaan 2,3 milj. euroa.

Kaupunginjohtajan talousarvio- ja taloussuunnitelmaesitys jaettiin valtuutetuille ja kaupunginhallituksen jäsenille talousarvion ja taloussuunnitelman informaatiotilaisuudessa 7.10.2019. Esityslistan liitteenä on kaupunginjohtajan talousarvio- ja taloussuunnitelmaesitys vuosille 2020–2023.

Kaupunginhallituksen asettama neuvottelukunta käsittelee talousarvioesitystä 28.10.2019.

Kaupunginhallitus 28.10.2019 § 6

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) hyväksyä talousarvio- ja taloussuunnitelmaesitys vuosille 2020–2023 kaupunginhallituksen esityksenä kaupunginvaltuustolle,
- b) oikeuttaa taloussuunnittelu tekemään taloussuunnitelmaesitykseen ja sen perusteluihin kaupunginhallituksen tekemät muutokset sekä teknisluonteiset laskennalliset tarkistukset ja tekstitarkistukset ja
- c) esittää kaupunginvaltuustolle
 1. hyväksyttäväksi vuoden 2020 talousarvion sitovat tavoitteet sekä valtuustoon nähden sitovat määrärahat ja tuloarviot,
 2. hyväksyttäväksi vuoden 2020 talousarvion täytäntöönpanomääräykset, ja
 3. hyväksyttäväksi taloussuunnitelma 2020–2023.

Käsittely:

Kaupunginhallitukselle oli jaettu taloussuunnitelman yksityiskohtaiseen käsittelyyn 28.10.2019 kokoontuneen neuvottelukunnan neuvottelutulos talousarvio- ja taloussuunnitelmaesitykseen 2020–2023 tehtävistä muutoksista. Puheenjohtaja kysyi, voidaanko neuvottelutulos hyväksyä yksimielisesti, ja esitystä ei vastustettu.

Merkittiin, että kaupunginjohtaja muutti päätösesitystään lisäten sanat ”ryhmien välisen neuvottelutuloksen mukaiseksi muutettu” kohtaan a) (lisäys kursivoituna): ”hyväksyä ryhmien välisen neuvottelutuloksen mukaiseksi muutettu talousarvio- ja taloussuunnitelmaesitys vuosille 2020–2023 kaupunginhallituksen esityksenä kaupunginvaltuustolle”.

Merkittiin, että esityslistatekstiin tehtiin seuraavat muutokset, jotta esityslistan teksti vastaa kaupunginhallituksen neuvottelutulosta:

Kohdan **Vantaan vuoden 2020 talousarvion valmistelu** kappaleet 2-4 muutettiin seuraavasti (kaupunginhallituksen tekemät muutokset kursivilla):

- Kaupungin, liikelaitosten ja rahastojen yhteenlasketut toimintatulot talousarviossa 2020 ovat 448 milj. euroa ja toimintamenot *1 671 milj. euroa*. Vuoden 2019 talousarvioon nähden toimintatulot kasvavat 0,8 prosenttia ja toimintamenot *4,2 prosenttia*. Vuoden 2019 toisen osavuositarkistuksen vuosiennusteeseen nähden tulot kasvavat 2,3 prosenttia ja menot *4,7 prosenttia*. Toimintamenoja nostavat mm. sosiaali- ja terveydenhuollon oman toiminnan vuoden 2019 ylitys, ennusteen mukaan 11,6 milj. euroa, HUS:n kuntaosuuden nousu 12,6 milj. euroa, tietohallinnon

ja Apotin kustannusten nousu 6,2 milj. euroa, ulkoisten vuokrien nousu 1,1 milj. euroa sekä nykyinen palkkaratkaisu ja kilpailukyky sopimuksen mukaisen lomarahaleikkauksen päättymisen, joiden kustannusvaikutus vuodesta 2019 vuoteen 2020 on noin 3,0 milj. euroa.

- Kaupungin arvioidaan saavan kunnallisveroja *918 milj. euroa* vuonna 2020, mikä tarkoittaa *7,6 prosentin* kasvua vuoden 2019 tilinpäätösennusteeseen nähden. Verotuoton suurehkoa kasvua selittää vuoden 2019 verokertymää alentavien verotilitysongelmien poistuminen. Taloussuunnitelmavuosille arvioidaan valtakunnallisiin arvioihin perustuen keskimäärin noin neljän prosentin kunnallisveron kasvua, ja yhden kunnallisveroprosenttiyksikön tuotoksi vuonna 2020 arvioidaan noin *48,3 milj. euroa*. Koko maan kuntien yhteisöveroarvion pohjalta kaupungin arvioidaan saavan yhteisöveroja 76 milj. euroa vuonna 2020, mikä tarkoittaisi 0,6 prosentin nousua vuoden 2019 ennusteeseen nähden. Vantaan vuoden 2020 kiinteistöverotuloarvio on 84 milj. euroa.
- Kaupungin arvioidaan saavan valtionosuuksia yhteensä *212 milj. euroa* vuonna 2020, mikä on *16,6 prosenttia* vuotta 2019 enemmän. Verotuloihin perustuva valtionosuuden taseus on Vantaalle ennakkolaskelman mukaan -38,5 milj. euroa vuonna 2020.
- Vuosikate on vuoden 2020 talousarviossa *91,7 milj. euroa* (TA 2019: 86,8 milj. euroa) ja poistot vuonna 2020 114,7 milj. euroa. Vuoden 2020 talousarvion tilikauden tulos on -23,0 milj. euroa.

Kohdan **Taloussuunnitelman 2020 – 2023 investoinnit** kappaleet 1-2 ja 8 muutettiin seuraavasti:

- Talousarvion investointiohjelmassa kaupungin vuoden 2020 investointimenot ovat *142,9 milj. euroa* ja investointiosan netto *137,9 milj. euroa*. Tämän lisäksi talousarvion vuoden 2020 investointiohjelma sisältää rahastojen 4,8 milj. euron investoinnit sekä liikelaitosten 2,3 milj. euron investoinnit. Investointiohjelma päivitetään vuosittain osana talousarvion valmistelua. Valtuustokaudelle 2018–2021 kaupungin investointien omarahoitusosuuden enimmäismäärätavoitteeksi on asetettu 500 milj. euroa. Talousarvion mukaisesti vuoden 2020 kokonaisinvestoinneista pystytään rahoittamaan tulorahoituksella *61 prosenttia*. Vuonna 2020 kaupungin lainakantaa varaudutaan nostamaan investointien rahoittamiseksi enintään 52 milj. eurolla, jolloin pitkäaikainen lainakanta olisi noin 950 milj. euroa vuoden 2020 lopussa.
- Tilakeskus on valmistellut yhdessä toimialojen ja taloussuunnittelun kanssa Vantaan kaupungin uudisrakentamista koskevan rakennusinvestointiohjelman seuraavalle 10-vuotiskaudelle. Uudisrakentamiseen on vuodelle 2020 budjetoitu yhteensä 32,0 milj. euroa. Vuodenvaihteessa rakenteilla olevia ja 2020 valmistuvia hankkeita ovat Kaivokselan II ja Veturin päiväkodit ja Myyrmäen urheilupuiston huoltorakennus. Kokonaan 2020 rakennettavia hankkeita (vuokra) ovat *kaupunkikulttuurin toimialan tilat Hakunilassa* ja Vapaalan päiväkodin paviljonki, joiden osalta on budjetoitu liittymä-, piha- ja perustamiskustannuksia. Aloitettavia kohteita ovat Jokiniemen koulun laajennus lähiliikuntapaikkoineen, Leppäkorven koulun laajennus, Länsimäen päiväkotit ja Uomarinteen päiväkotit. Konserniyhtiöiden hankkeina vuoden 2020 aikana valmistuvat VTK:n hankkeena Hämeenkyliä koulu liikuntasaleineen sekä Leinelän asukastupa rahastohankkeena.
- Tietojärjestelmäinvestointeihin on vuodelle 2020 varattu 7,7 milj. euron ja irtaimen omaisuuden investointeihin 6,7 milj. euron määräraha. Lisäksi talousarviossa on varattu maanhankintaan ja maa-alueiden kunnostamiseen 10 milj. euroa sekä osakkeiden ja osuuksien hankintaan *3,3 milj. euroa*.

Päätös:

Päätettiin

- a) hyväksyä ryhmien välisen neuvottelutuloksen mukaiseksi muutettu talousarvio- ja taloussuunnitelmaesitys vuosille 2020–2023 kaupunginhallituksen esityksenä kaupunginvaltuustolle,
- b) oikeuttaa taloussuunnittelu tekemään taloussuunnitelmaesitykseen ja sen perusteluihin kaupunginhallituksen tekemät muutokset sekä teknisluonteiset laskennalliset tarkistukset ja tekstitarkistukset ja
- c) esittää kaupunginvaltuustolle
 1. hyväksyttäväksi vuoden 2020 talousarvion sitovat tavoitteet sekä valtuustoon nähden sitovat määrärahat ja tuloarviot,
 2. hyväksyttäväksi vuoden 2020 talousarvion täytäntöönpanomääräykset, ja
 3. hyväksyttäväksi taloussuunnitelma 2020–2023.

Liitteet:

- Kaupunginjohtajan esitys - talousarvio 2020 ja taloussuunnitelma 2020–2023
- Investointien 2020–2029 käyttötalousvaikutukset
- TS-neuvottelutulos 28.10.2019

Muutoksenhakuohje: 3.1. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

kaupunginjohtaja Ritva Viljanen, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi
talousjohtaja vt. Matti Ruusula, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi
talousarviopäällikkö vs. Teija Oras, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi